

We know
books

Grigore Băjenaru

Bună dimineața, băieți!

Editura Andreas

<i>I. Bună dimineața, domnule profesor!</i>	5
<i>II. O, trai ferice de student!</i>	9
<i>III. Câte licee, atâtea obicei</i>	47
<i>IV. Mici povestiri din viața unor oameni mari</i>	71
<i>V. Un Romeo cu două Juliete</i>	110
<i>VI. Tot pe drum, pe drum, pe drum...</i>	118
<i>VII. O mică serbare cu semn de-ntrebare</i>	130
<i>VIII. La „Heidelbergul“ din Buzești</i>	146
<i>IX. Cursuri de seară</i>	162
<i>X. Noapte bună, domnule profesor!</i>	170

Bună dimineața, domnule profesor!

La mijlocul scării, am întâlnit un elev care cobora. S-a înclinat respectuos și mi-a spus:

– Bună dimineața, domnule profesor!

Mi-am simțit deodată sufletul săgetat de fericire. Fără îndoială, faptul că în mâna dreaptă țineam catalogul m-a recomandat de la sine. Dar, probabil, mă măguleam eu cu gândul, aveam și aer de profesor. Semănam a profesor, ce mai?! Am înclinat capul, surâzător:

– Bună dimineața, dragul meu!

Nu i-am adresat un cuvânt gratuit, de circumstanță. Nu! Băiatul îmi era într-adevăr tare drag, doar era primul elev care îmi spusese: *Bună dimineața, domnule profesor!* rostit în zorii celei dintâi zile de învățământ secundar, din viața mea de dascăl.

Venisem la liceul „Cantemir Vodă” la sfârșitul trimestrului I, ca suplinitor al unui mare profesor de Limba Română și Filozofie, Ion Nisipeanu, apreciat autor de manuale didactice.

Ales președinte al Sindicatului profesorilor secundari, îi venea greu să se ocupe în același timp și de catedră, și de noua sa funcție. Și, atunci, l-a rugat pe profesorul Nicolae Cartoian, care preda, în afară de facultate, și

la „Seminarul pedagogic universitar“, să-i recomande un tânăr licențiat, pentru suplinire.

Faptul că norocul mă alesese să-i țin locul unui profesor de talia lui Nisipeanu era pentru mine cea mai frumoasă carte de vizită. Fusesem primit la liceu cu multă simpatie de către profesorii vechi ai școlii și, mai cu seamă, de către Vasile Șuteu, directorul de la „Cantemir“. Desigur, și pentru că cei mai mulți îl cunoșteau pe tatăl meu, institutorul. Atârna greu în balanță faptul că eram *neam de dascăl*, deci aveam o tradiție de învățământ în familie.

În ziua prezentării mele la catedră, cum era firesc, venise și Nisipeanu, ca să mă cunoască și să-mi dea indicațiile pe care le credea el de cuviință. A stat tot timpul cât mi-a vorbit cu mâna pe umărul meu, a mângâiere:

– Caută să meriți încrederea totală a lui Cartojan. Mi-a spus despre tine un cuvânt pe care eu până acum nu l-am mai auzit asociat celui de profesor. Mi-a spus că ai talent. Dacă-i așa, și nu mă îndoiesc că este, caută să-l valorifici cât mai mult cu putință. Nu te dezamăgi, orice s-ar întâmpla. Și, să mai știi de la mine, care, în primul rând, sunt profesor de Pedagogie: caută să-ți rezolvi singur toate problemele, oricât ți s-ar părea de grele, pe loc, în clasă, cu propriile tale puteri.

– Am înțeles, domnule profesor!

M-a privit zâmbitor, așa cum mă privea uneori tata, când era mulțumit de mine. Mi-a strâns mâna într-adevăr cu o căldură părintească și, emoționat la culme, era cât pe-acți să mă aplec și să i-o sărut, așa cum făceam cu tatăl meu, chiar și când mă întâlneam cu el pe stradă.

– Ți doresc succes... și dacă vei avea vreodată greutateți neașteptate, peste care nu vei putea trece singur, îmi spui *mie...*, nimănui altcuiva!

- Am înțeles, domnule profesor!
 - Succes, Băjenarule! Și vorba noastră din bătrâni: „să auzim de bine“.
 - Să trăiți, domnule profesor!
-

Dar chiar de la prima oră de curs mi-a fost pus la încercare *tactul meu pedagogic*.

M-am oprit în fața clasei a IV-a de liceu (a VIII-a de astăzi), unde aveam oră, prima mea oră de profesor secundar. Prin ușă răzbătea un vacarm de nedescris. Am apăsat clanța, am deschis și am apărut în prag. Gălăgia n-a scăzut nici cu o jumătate de grad măcar, ci, dimpotrivă, s-a întetit. Am închis ușa încet, ca și cum mi-ar fi fost teamă să nu tulbur liniștea din clasă, dar nici n-am făcut bine primul pas spre catedră, când deodată a țâșnit lângă mine vocea răgușită a unui elev, strigând cât îl ținea gura:

- Împărate ceresc, mângâietorule, duhul adevărului...

Era prima oră de curs și pe atunci se obișnuia să se spună rugăciunea de dimineață; i-am făcut semn cu mâna și i-am șoptit punând degetul la buze:

- Un moment, te rog. Numai un moment!

M-am grăbit spre catedră. Am pus tacticos catalogul, am rămas în picioare și am început să zâmbesc, ca și cum aș fi fost amuzat de situație, deși fierbeam.

„Sunt eu oare chiar atât de scund, de neînsemnat, îmi spuneam contrariat, încât nu le impun niciun respect acestor puști?“

Într-o frântură de clipă mi-a apărut în minte scriitorul Camil Petrescu, fostul meu profesor de la „Lazăr“, care nu avea o statură mai impozantă decât a mea. Ba, odată,

la sfârșitul orei, când să iasă din clasă a IV-a, unul dintr-a VIII-a l-a întrebat, crezând că este elev:

– Bă, n-auzi, a ieșit profesorul?

Iar Camil i-a răspuns amuzat:

– Chiar acum a ieșit!

„Hei, dragii mei, mi-am spus eu atunci orgolios, cu mine v-ați găsit să faceți haiul ăsta?“

Și, sufocat de mânie, dar stăpân pe nervii mei, mi-am simțit privirea atrasă spre tabla neagră, unde o mână nevăzută parcă scrisese cu majuscule enorme: CU MINE?!

„Cu mine vă permiteți voi asta, care pe timpuri, la liceul «Lazăr», eram... și-n vremea studenției mele am fost...“

Un val de justificată indignare mă cuprinse.

Și, ca-ntr-un film retrospectiv, vertiginos mi se derula pe dinaintea ochilor viața mea de student, atât de promițătoare pentru frumoasa profesiune ce mă aștepta – cum îmi imaginam eu pe atunci – cu brațele deschise, gata să-mi facă toate onorurile cuvenite unui dascăl tânăr!

„O, trai ferice de student!“, îmi flutură o clipă pe buze melodia noastră preferată, care anunța anticipat, cu duioșie, nostalgia ce ne va încerca mai devreme decât ne așteptam noi!

Capitolul II

O, trai ferice de student!

Pe atunci, adică între anii 1926-1930, circulau, în afară de faimosul *Gaudeamus igitur*, cam vreo patru cântece studențești, toate *made in Heidelberg*, care proslăveau viața de student cu petrecerile ei, unde se bea, bineînțeles, numai bere. Cel mai popular era însă acela care proclama sus și tare, pe note, că: „*Nu e viață mai frumoasă decât viața de student asta știe orișicine, lucru-i evident*“.

Acuma, că viața noastră de studenți nu se înfățișa chiar așa de frumoasă și ușoară ca în cântece, e altă poveste.

Mulți, ca să poată trăi, să-și plătească taxele de examene și cursurile universitare, erau funcționari. Alții dădeau meditații sau își găseau slujbe care nu aveau nicio contingentă cu studenția.

Eu făceam pe învățătorul la școala primară, unde era director tatăl meu.

Dar, din leafa ce mi se cuvenea ca suplinitor, nu vedeam un leu măcar. Eu iscăleam statul de plată, iar banii îi încasa taică-meu. Dacă îi ceream vreodată, mă-ntreba:

– La ce-ți trebuie?

– Vreau să mă duc și eu la cinema cu băieții... sau la un matineu, la Național... sau la o cofetărie...

Răspunsul era același întotdeauna:

– Nu mergem cu toții la cinema în fiecare sâmbătă? Nu luăm la Național o lojă la toate piesele care se joacă, măcar că unele nu sunt de nasul vostru? Nu face măcar-ta destule prăjituri de casă și înghețată, ba mai cumpărăm și de la „Dobriceanu“? (un cofetar la modă pe vremea aceea, pe Calea Victoriei).

– Dar vreau să am și eu un ban al meu, pe care să-l cheltuiesc cum am poftă... și singur, nu cu... familia!

– Aha! Ei, când ai să-i câștigi tu... atunci!

– Dar pe ăștia nu-i câștig eu? N-o suplinesc eu pe doamna Teodoru?

– Hm! Vasăzică tu nu înțelegi să mă ajuți cu nimic pentru întreținerea ta?! Am să-ți dau atunci leafa de suplinitor și să te-mbraci, să te-ncalți, să mănânci, să plătești chiria, să-ți plătești taxele și cursurile la facultate – și să vedem ce-ți mai rămâne pentru cinema, teatru și cofetărie?! Ești mulțumit?

N-am mai îndrăznit să răspund nimic. Norocul era că, de ziua mea onomastică sau de naștere, unchii mei nu-mi aduceau niciodată vreun cadou, ci, punându-mi câte o sută în mână, îmi spuneau, zâmbind cu înțeleș:

– M-am gândit că e mai bine să-ți dau ție să-ți cumperi ce dorești!

Țin minte că odată eram în mare lipsă de bani și-mi venise o poftă grozavă să mănânc plăcintă cu carne de la simigeria din colțul străzii. O porție costa 4 lei, dar eu nu aveam decât 3 și, ca să-i cer grecului o *juma* de porție, parcă îmi era rușine.

Aveam de făcut o lucrare despre *Romeo și Julieta*, tragedia lui Shakespeare, la profesorul Mihail Dragomirescu.

Citeam versuri înaripate, în care se proslăvea dragostea, iar eu înghițeam în sec, cu gândul la plăcintă.

Camera mea era la subsol. Când, deodată îmi apare înaintea ferestrei fostul meu coleg de liceu Rică Stănescu, care se înscrișese la Medicină. Era un băiat drăguț, rotofei și cu părul cărunt, în ciuda celor 20 de ani ai lui. Părea mult mai în vârstă decât noi.

– Ce faci, mă Grig? Tocești, tocești?

– Am o lucrare la *Estetica literară!* Dar tu, Rică?

– Eu mă duc la „Ionescu și fiul“ (era cel mai bun frizer din cartierul nostru) să-mi amputez barba, zise el. Și în drum spre Figaro, m-am abătut pe la tine, ca să văd ce mai faci.

– Bine-ai făcut, Rică! Dar și mai bine ai face, dacă m-ai împrumuta cu un leu.

El holbă ochii la mine cu mirare:

– Cu un leu, mă? De ce tocmai cu un leu?

– Of, suspinai eu, uite care-i povestea. Mi-a venit o poftă grozavă de plăcintă cu carne, care costă 4 lei porția... și cum eu n-am decât 3...

– Aha! Ține leul, Nae, și poftă mare!

Și-mi azvârli pe fereastră, învârtit, ca la rișcă, un leu, pe care eu îl prinsei din zbor.

– Să trăiești, Rică! Îți mulțumesc, și la prima ocazie...

– Lasă, dom'le, ce naiba? Am întins-o, să nu se aglomereze.

În zece minute am făcut încheierea lucrării despre nefericita iubire a celor doi tineri veronezi și am ieșit pe fereastră, că-mi era mai comod din toate punctele de vedere, glonț la plăcintărie.

M-am așezat la o masă mai spre ușă, ca să nu mă bată la cap dogoarea cuptorului în care se coceau

covrigii cu susan, și am spus ce doresc. Kir Sotir strigă pițigăiat, către cel de la tejghea:

– O litrucia carne la patru!

Ah, cu ce poftă am mâncat plăcinta atât de mult dorită! Cred că aş mai fi mâncat nu încă o *litrucia*, dar chiar un *kil*. Mi-am făcut degetele puică și-am adunat cu grijă toate foile și firimiturile rămase pe farfurioara unsuroasă.

Am ieșit satisfăcut și, binedispus, m-am gândit că n-ar fi rău să dau o raită prin piața „*Matache Măcelaru*“, care era la doi pași. Forfota din piață, costumele pitorești și viu colorate și mai cu seamă strigătele în versuri pline de haz ale negustorilor mă amuzau grozav!

Drumul meu trecea prin fața lui „*Ionescu și fiul*“ – salon de frizerie și coafură modernă. Când s-o cotesc spre piață, cine iese din frizerie ras proaspăt și pomădat? Rică Stănescu, dar nu singur, ci însoțit de o domnișoară foarte frumoasă, proaspăt coafată și ea.

Și, deodată, m-a cuprins un sentiment de justificată recunoștință pentru gestul nobil al lui Rică, bunul meu prieten și fost coleg, care mă ajutase să-mi pot satisface dorința de a mânca plăcintă. Hai să-i trag un salut respectuos, care să-l ridice în ochii fetei pe care o însoțea. Și, știind că e student la Medicină, cum oare puteam să-l salut mai potrivit, decât spunându-i tare, răspicat:

– Vă salut, domnule doctor!

Dar Rică a tresărit neplăcut impresionat, odată cu fata, s-a încruntat, a făcut o grimasă de supărare și a trecut înainte, fără să-mi răspundă.

N-am știut ce să cred! Ce naiba l-a apucat?! Cum de nu l-a impresionat salutul meu atât de respectuos – mai ales că i-am atribuit și un titlu pe care nu-l avea încă – și a plecat mai departe, fără să mă bage în seamă?

Nici nu m-am mai uitat la cei doi și am pornit spre casă foarte contrariat.

Dar peste zece minute, cine apare înaintea ferestrei mele și mă ia la întrebări? Rică!

– Bine, mă nenorocitul, ce ți-a venit să mă saluți așa?

– Ce, Rică, ești scrântit? Vrei să spui că nu te-am salutat destul de respectuos? Că doar mi-am scos pălăria până la pământ, de parcă aș fi salutat un universitar, nu un pârlit de student ca tine?

– Nu de asta zic eu, dar ce ți-a venit să mă saluți cu profesia?

– Cum cu profesia?

– Bine! De ce a trebuit să-mi spui: „Vă salut, domnule doctor?”.

– Păi, bine, mă amărâtule, nu era normal? Nu ești student la Medicină, nu ți-e părul aproape alb de parcă ai avea 40 de ani? Am crezut că o să te bucuri, că o să-ți faci plăcere... și că o să-ți crească acțiunile în fața fetei!

– Așa ar fi fost, dar vezi că eu îi spuseseam fetei că sunt inginer!

– Deh, mă, de unde să-mi dea prin cap că, fiind la Medicină, o să te dai drept inginer? Eu, dacă sunt la Litere și Filozofie, o să spun că sunt popă? O să spun că sunt profesor, cum e firesc!

Rică oftă din adânc:

– Ești un mare naiv, Grig, băiatule! Nu știi nimic din viață și nu cunoști sufletul femeilor! Află de la mine, în-gere, că pe fete le impresionează mai mult să fii inginer decât orice altă meserie. Apoi căzu o clipă pe gânduri și adăugă: Iar altă dată, când mă mai întâlnești cu vreo fată pe stradă sau în vreun local, te rog din suflet să mă

saluți fără nicio vorbă, că naiba știe ce-mi mai dă prin cap să-i spun că sunt! Adio!

Timp de trei ani am fost învățător și mi-a prins tare bine pentru cariera de profesor secundar către care mă îndreptam cu dragoste și încredere. Eram sigur că, îndată ce-mi voi lua licența în litere, voi găsi post la un liceu și-mi voi începe apostolatul.

Dar, deocamdată, mă mulțumeam cu ucenicia de dascăl la cursul primar.

Doamne, ce emoție pe mine în cea dintâi zi de cursuri! Până atunci nu-mi etalasem calitățile pedagogice decât în fața soră-mi, căreia-i explicam, din când în când, la Română și-i făceam compunerile. Dar ca să vorbești pe dinafară, fără să te încurci, în fața a peste patruzeci de băieți, fie ei și de 8-9 ani, era cu totul altceva.

Am intrat în clasă și nici nu deschiseseam bine ușa, când tuspaturzeci au țâșnit în picioare, rămânând nemișcați, smirnă, în semn de salut.

– Bună dimineța, băieți!

Nicio șoaptă. Salutul îmi fusese dat doar prin ridicarea lor în picioare. M-am urcat pe catedră și le-am spus răspicat:

– Stați jos!

Alt răpăit uniform de picioare. Pentru primele ore de curs se puneau în orar materiile cele mai grele de învățământ: Aritmetica sau Gramatica. De astă dată se nimerise Aritmetica, disciplină care nu-mi era deloc simpatică. Cum mă aflam la clasa I, m-am gândit că nu e rău să fac și eu cum făcea doamna noastră pe timpuri, și anume să-i pun să rostească tare *tabla înmulțirii* care se afla tipărită, în mod obișnuit, pe coperta din spate a tuturor caietelor de aritmetică.

– Spuneți tabla înmulțirii cu „doi“.

Și atunci din glasurile de supra-sopran ale băieților mei se auzi sonor melopeea lui Pitagora, cu monotonia-i cunoscută: *Door – una, două, Door – două, patru, Door – trei, șase...* Și când ajunseră la „door – zece“, se repeziră cu o grabă neașteptată, spunând scurt „do-
uăzeci“, și se opriră cu privirile radioase asupra mea.

– Bine!

Prima zi de școală a fost cum a fost. Dar cealaltă? O, cât mi-au dat de furcă copiii aceștia de 8-9 ani, mie, care nu-i întreceam decât cu vreo zece, doisprezece ani.

Și mărturisesc c-am tras multe cu ei și că, deși aveam în casă pe unul dintre cei mai buni dascăli de curs primar, pe tatăl meu (care reușise al doilea la definitivat și fusese numit dintr-odată director de școală, chiar de către faimosul ministru Spiru Haret), nu i-am spus niciodată nimic din greutățile pe care le întâmpinam și nici nu l-am rugat să mă ajute în vreun fel. M-am ambiționat să rezolv eu singur toate problemele ce se iveau, aproape zilnic, care de care mai întortocheate.

Aveam în clasă doi repetenți, care se așezaseră amândoi în *banca funda*, cum numiseră elevii ultima bancă din șirurile clasei.

Nu-și făceau lecțiile niciodată și nu răspundeau la nicio întrebare, oricât de ușoară ar fi fost. Mărturisesc că eram exasperat și-i muștruluiam zadarnic în fiecare zi, dar fără niciun rezultat; ba, mai mult, după ce se duceau la loc, chicoteau cu nepăsare, ironic, spre disperarea mea.

Cinstit trebuie să spun însă că, deși „ruptă din rai“, cum se zicea pe-atunci, n-am reușit să fac nimic, niciodată, cu bătaia și că tot mijloacele pedagogice au fost mai tari. Dar a trebuit să le caut cu aprigă îndârjire, în toate împrejurările și, în cele din urmă, le-am găsit.